

Diabetesförekomsten i Stockholms län 1990–2010

FAKTABLAD 2014:14

Förekomsten av diabetes ökar i Stockholms län: År 1990 hade 2.7 procent av befolkningen diabetes jämfört med 4.6 procent år 2010. Ökningen förklaras av att risken att utveckla diabetes steg under perioden till följd av en kraftigt ökad andel överviktiga, samt av att överlevnaden för personer med diabetes förbättrades. Diabetesförekomsten kommer sannolikt öka ytterligare över tid till följd av den demografiska utvecklingen och den alltjämt höga andelen överviktiga. Den aktuella livstidsrisken för diabetes i Stockholms län är 28 procent för män och 19 procent för kvinnor. Resultaten har betydelse för planering av diabetsvården, och understryker behovet av insatser mot övervikt och fetma.

Bakgrund

Diabetesförekomsten ökar världen över (1), vilket till viss del kan förklaras av en ökad andel äldre samt förbättrad överlevnad för patienter med diabetes. Mycket talar också för att risken att insjukna (incidensen) ökat, framförallt i västvärlden. Uppgifter från Storbritannien och USA visar på en kraftig incidensökning som till stor del förklaras av stigande andel överviktiga i befolkningen (2–3). Det är dock oklart om Sverige haft en liknande trend (4–6). Vi undersökte därför hur diabetesförekomsten utvecklats i Stockholms län under perioden 1990 till 2010 (7). Resultaten som sammanfattas här finns presenterade i sin helhet i en vetenskaplig publikation (7).

Diabetes är ett en vanlig folksjukdom som med tiden kan leda till allvarliga komplikationer, bland annat hjärtinfarkt och stroke. De mest kända formerna är typ 1 diabetes som framförallt drabbar barn, samt typ 2 diabetes, som svarar för 85–90 procent av all diabetes. Typ 2 diabetes utvecklas i vuxen ålder och är nära förknippad med levnadsvanor såsom övervikt och stillasittande.

Material och metod

Studien bygger på data från Stockholms läns landstings folkhälsoenkät (FHE) (8). FHE genomförs sedan 1990 vart fjärde år, och innefattar självrapporterad information om diabetes, vikt och längd (för beräkning av body mass index (BMI), kg/m²) och olika levnadsvanor samt data från olika hälsoregister. Urvalsstorleken har varierat från ~3 900 (1990) till ~55 300 personer (2010) och svarsfrekvensen från 70 till 56 procent. Vi skattade den åldersstandardiserade prevalensen (förekomsten) liksom incidensen (risken att insjukna) av diabetes för perioden 1990–2010. Vi undersökte även betydelse av

övervikt/fetma för diabetesutvecklingen, samt risken att utveckla diabetes ur ett livstidsperspektiv. Metoden underskattar den sanna förekomsten då odiagnostiserad diabetes inte ingår i beräkningarna.

Resultat

Prevalens

År 2010 hade 4.6 procent av den vuxna befolkningen i Stockholm diabetes vilket kan jämföras med 2.7 procent år 1990 (Figur 1). Antalet invånare med diabetes har fördubblats sedan 1990 och uppgick 2010 till 73 000. Sjukdomen är vanligare hos män (5.4 %) än hos kvinnor (3.9 %) och förekomsten är högre bland äldre, överviktiga och personer födda utanför Sverige (tabell 1). Förbättrad överlevnad (27 % minskad relativ överdödligheten) för personer med diabetes bidrog till den ökande förekomsten.

Tabell 1. Förekomsten av diabetes (%) i Stockholms län 2010, män och kvinnor 18–88 år.

	Män % diabetes	Kvinnor % diabetes
Ålder		
18–44 år	1.1	1.2
45–64 år	7.2	4.5
65–88 år	15.3	10.1
BMI		
Normalvikt	2.7	2.0
Övervikt	5.8	5.2
Fetma	14.7	12.7
Födelseland		
Sverige	4.9	3.6
Övriga Europa	8.4	5.2
Utanför Europa	7.5	5.9

Incidens

Risken att utveckla diabetes ökade och är en viktig förklaring till en ökad förekomst. År 2010 var incidensen 3.6 per 1000 personer och år, att jämföra med 2.6 per 1000 under 1990. Våra beräkningar visar att 28 procent av alla män och 19 procent av alla kvinnor i Stockholms län kommer att utveckla diabetes någon gång mellan 18 och 88 års ålder

Risikfaktorer

År 2010 var drygt hälften av alla män och en tredjedel av kvinnorna överviktiga (BMI 25.0–29.9) vilket motsvarar en kraftig ökning jämfört med 1990. Förekomsten av fetma (BMI ≥ 30) fördubblades under samma period, från 5.5 procent till 11.2 procent bland männen och från 4.6 procent till 10.3 procent bland kvinnorna. Även andelen som uppgav att de var stillasittande fördubblades mellan 1990 och 2010: I senaste folkhälsoenkäten rapporterade 38.5 procent av männen och 40.7 procent av kvinnorna mycket låg fysisk aktivitet. Andelen rökare minskade dock: 1990 rökte en fjärdedel av befolkningen jämfört med drygt 10 procent år 2010. Våra beräkningar visar att den negativa överviktstrenden förklarar varför risken att insjukna i diabetes har ökat under perioden.

Slutsats

Diabetesförekomsten i Stockholms län har ökat under de senaste decennierna, trots förbättringar inom andra folkhälsoområden. Mekanismen bakom denna utveckling tycks i första hand vara den kraftiga ökningen av övervikt och fetma. Dessa resultat understryker vikten av att förebygga fetma och är viktiga för planering av hälso- och sjukvården.

Referenser

1. International Diabetes Federation. Diabetes Atlas. 6th edn www.idf.org/diabetesatlas
2. Centers for Disease Control and Prevention, USA <http://www.cdc.gov/diabetes/statistics/incidence/fig2.htm>.
3. Hardoon et al. Is the recent rise in type 2 diabetes incidence from 1984 to 2007 explained by the trend in increasing BMI?: evidence from a prospective study of British men. *Diabetes Care* 2010; 33:1494–6.
4. Jansson et al. Prevalence and incidence rate of diabetes mellitus in a Swedish community during 30 years of follow-up. *Diabetologia* 2007; 50:703–10.
5. Lindahl et al. Increasing glucose concentrations and prevalence of diabetes mellitus in northern Sweden, 1990–2007. *Glob Health Action* 2010; 27;3.
6. Ringborg et al. Prevalence and incidence of Type 2 diabetes and its complications 1996–2003—estimates from a Swedish population-based study. *Diabet Med* 2008; 25:1178–86.
7. Andersson T, Ahlbom A, Magnusson C, Carlsson S. Prevalence and Incidence of Diabetes in Stockholm County 1990–2010. *PLoS ONE* 2014; 9: e104033.
8. Svensson et al. Cohort profile: The Stockholm Public Health Cohort. *Int J Epidemiol* 2013; 42:1263–72

Figur 1. Förekomst (%) av diabetes i Stockholms län 1990–2010.

